

PRZEGLĄD STANOWISK UODO I ORZECZNICTWA KRAJOWEGO W ZAKRESIE POJĘCIA DANYCH OSOBOWYCH

Paulina Dawidczyk
Dyrektor Departamentu Skarg
Urząd Ochrony Danych Osobowych

Art. 4 pkt 1 RODO

„dane osobowe” oznaczają **wszelkie informacje o zidentyfikowanej lub możliwej do zidentyfikowania osobie fizycznej** („osobie, której dane dotyczą”); możliwa do zidentyfikowania osoba fizyczna to osoba, którą można **bezpośrednio lub pośrednio** zidentyfikować, w szczególności na podstawie identyfikatora takiego jak imię i nazwisko, **numer identyfikacyjny, dane o lokalizacji, identyfikator internetowy** lub jeden bądź kilka szczególnych czynników określających fizyczną, fizjologiczną, genetyczną, psychiczną, ekonomiczną, kulturową lub społeczną tożsamość osoby fizycznej

CO TO SĄ DANE OSOBOWE?

Motyw 26 RODO

Zasady ochrony danych powinny mieć zastosowanie do wszelkich informacji o zidentyfikowanych lub możliwych do zidentyfikowania osobach fizycznych. Spseudonimizowane dane osobowe, które przy użyciu dodatkowych informacji można przypisać osobie fizycznej, należy uznać za informacje o możliwej do zidentyfikowania osobie fizycznej. Aby stwierdzić, czy dana osoba fizyczna jest możliwa do zidentyfikowania, należy wziąć pod uwagę **wszelkie rozsądnie prawdopodobne sposoby (w tym wyodrębnienie wpisów dotyczących tej samej osoby), w stosunku do których istnieje uzasadnione prawdopodobieństwo, że zostaną wykorzystane przez administratora lub inną osobę w celu bezpośredniego lub pośredniego zidentyfikowania osoby fizycznej.** Aby stwierdzić, czy dany sposób może być z uzasadnionym prawdopodobieństwem wykorzystany do zidentyfikowania danej osoby, należy wziąć pod uwagę wszelkie obiektywne czynniki, takie jak **koszt i czas potrzebne do jej zidentyfikowania, oraz uwzględnić technologię dostępną w momencie przetwarzania danych, jak i postęp technologiczny.** Zasady ochrony danych nie powinny więc mieć zastosowania do informacji anonimowych, czyli informacji, które nie wiążą się ze zidentyfikowaną lub możliwą do zidentyfikowania osobą fizyczną, ani do danych osobowych zanonimizowanych w taki sposób, że osób, których dane dotyczą, w ogóle nie można zidentyfikować lub już nie można zidentyfikować. RODO nie dotyczy więc przetwarzania takich anonimowych informacji, w tym przetwarzania do celów statystycznych lub naukowych.

- Na gruncie Wytycznych Grupy Roboczej Art. 29 i Wytycznych EROD 01/2020 dotyczących przetwarzania danych osobowych w kontekście pojazdów podłączonych do internetu i aplikacji związanych z mobilnością (Wersja 2.0 przyjęta 9 marca 2021), z których jednoznacznie wynika, że **tablice rejestracyjne stanowią dane identyfikujące kierowcę**, polski organ nadzorczy niezmiennie stoi na stanowisku, że numery rejestracyjne pojazdu są danymi osobowymi.
- Numery rejestracyjne, którymi właściciele dysponują przez cały czas posiadania pojazdu, mogą pozwolić na identyfikację konkretnych osób nie tylko odpowiednim organom, ale również osobom fizycznym np. sąsiadom, znajomym, współpracownikom - są oni w stanie powiązać numer rejestracyjny pojazdu z konkretną osobą. Ponadto inne osoby także mogą na podstawie numeru rejestracyjnego zidentyfikować właściciela pojazdu, składając odpowiednio uzasadniony wniosek do właściwych ewidencji. Numer rejestracyjny pojazdu może prowadzić do identyfikacji osoby.

- Numery rejestracyjne pojazdów to dane osobowe, takie jak IP komputerów czy numery PESEL – zbiorczo wskazane w definicji jako „**numery identyfikacyjne**”. Większość osób nie jest w stanie sprawdzić do kogo numer konkretnie jest przypisany, ale już sama możliwość powiązania go z konkretną osobą przesądza o tym, że mowa jest o danych osobowych.
- Identyfikacja poprzez numer PESEL nie budzi żadnych wątpliwości. IP komputera - tak jak w przypadku rejestracji auta - identyfikuje jedynie rzecz (czyli komputer). Tak jak w przypadku samochodu, nie wiadomo, kto z niego w danej chwili korzystał. Za pomocą samego numeru nie można zidentyfikować konkretnej osoby, bez pomocy dostawcy internetu, który zweryfikuje, do kogo konkretnie dane IP jest przypisane.

- Jakkolwiek wyroki wojewódzkich sądów administracyjnych co do uznawania numerów rejestracyjnych za dane osobowe nie są jednolite (por. II SA/GI 593/18, VII SA/Wa 1069/16, II SA/Wa 30/14), to **Naczelny Sąd Administracyjny pozostaje na stanowisku, że numery rejestracyjne nie są danymi osobowymi.**
- Ww. orzecznictwo polskich sądów administracyjnych stoi w sprzeczności zarówno z orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, ale także sądów w innych krajach, gdzie numery rejestracyjne pojazdów są jednoznacznie uznawane za dane osobowe. Niepokojące trendy w rozstrzygnięciach sądów pozostają również w sprzeczności z wytycznymi EROD, ETS.

- Wyrok NSA z 28.06.2019 r. I OSK 2063/17

„(...) numer rejestracyjny pojazdu służy przede wszystkim identyfikacji pojazdu i do niego jest przypisany. Nie jest bowiem możliwe, w sposób prosty i łatwy, powiązać numer rejestracyjny pojazdu z konkretną osobą – właściciela lub użytkownika pojazdu”.

- Wyrok NSA z 3.11.2022 r. III OSK 1522/21

„(...) numer rejestracyjny samochodu **nie podlega** ochronie wynikającej z prawa do prywatności, gdyż identyfikuje samochód a nie osobę, odnoszona winna być do przypadków standardowych numerów rejestracyjnych składających się z liter i cyfr, nie pozwalających na powiązanie samochodu z właścicielem oraz do przypadków, w których samochód z tablicą rejestracyjną znajduje się lub jest prezentowany bez połączenia z innymi informacjami odnoszącymi się do czasoprzestrzeni lub w powiązaniu z innymi danymi osobowymi, w tym wizerunku osób nim podróżujących.”

- podobnie Wyrok NSA z 14.05.2021 r. III OSK 1466/21

- Decyzje Prezesa UODO:

Choć **numer telefonu** nie określa bezpośrednio tożsamości osoby fizycznej, to jest on informacją, która **umożliwia bezpośredni kontakt z określoną osobą, a samo ustalenie tożsamości nie wymaga poniesienia nadmiernych kosztów, czasu lub działań**. Sama zatem możliwość skontaktowania się z tą osobą może prowadzić do ustalenia jej tożsamości, a więc numer telefonu stanowi dane osobowe w rozumieniu przepisów rozporządzenia 2016/679.

- Wyrok WSA w Warszawie z 25.11.2022 r. II SA/Wa 710/22

Sąd powołując się na orzecznictwo i doktrynę wskazał, że cyt.: „numer telefonu może stanowić dane osobowe w sytuacji, gdy dysponent tego numeru jest w posiadaniu także innych informacji, które umożliwiają identyfikację osoby fizycznej, takich jak np. imię i nazwisko, adres zamieszkania, nr PESEL. Możliwość identyfikowania osoby fizycznej należy bowiem odnosić do określenia tożsamości konkretnej osoby fizycznej na podstawie posiadanych lub ewentualnie możliwych do uzyskania informacji. Nie można natomiast odnosić tego pojęcia do podejmowania działań zmierzających dopiero do ustalenia (uzyskania) informacji, które mogą stanowić dane osobowe (identyfikować konkretną osobę fizyczną)”.

- Wyrok WSA w Warszawie z 25.11.2022 r. II SA/Wa 710/22

„Nie można zatem zgodzić się z organem, że w sytuacji, gdy celem wykonywania połączeń telefonicznych przez konsultantów (...) w ramach prowadzonej akcji marketingowej było pozyskanie danych osobowych osób, do których wykonywanie były te połączenia telefoniczne w zakresie ich imion i nazwiska oraz miejsca zamieszkania, a tym samym istniała możliwość identyfikacji tych osób, to numer telefonu należy uznać za dane osobowe. **Jest w niniejszej sprawie okolicznością niesporną, że w przypadku (...) wykonane połączenie telefoniczne nie doprowadziło do pozyskania przez konsultanta jego danych osobowych, a sam numer telefonu nie dawał możliwości jego identyfikacji**”.

- podobnie wyrok WSA w Warszawie z 14.04.2021 r. II SA/Wa 1898/20

- Prezes UODO:
 - Wytyczne Grupy Roboczej ds. ochrony danych powołanej na mocy art. 29, która w Opinii 4/2007 GR stwierdza wprost, że w sytuacji, gdy celem wykorzystywania danej informacji jest identyfikacja osoby fizycznej, uznać należy tę informację za daną osobową. Dodatkowo, zgodnie z ww. Opinią, cyt. „(...) tożsamość osoby można ustalić bezpośrednio poprzez jej nazwisko lub pośrednio poprzez jej numer telefonu, numer rejestracyjny samochodu, numer ubezpieczenia społecznego, numer paszportu lub poprzez zestawienie istotnych kryteriów, które umożliwiają odróżnienie tej osoby poprzez zawężenie grupy, do której ona należy (wiek, zajęcie, miejsce zamieszkania, itp.).”
 - Jednocześnie należy podnieść, że w wyroku C-101/2001 z dnia 6.11.2003 r. Europejski Trybunał Sprawiedliwości wskazał, że cyt. „operacja polegająca na zamieszczeniu na stronie internetowej danych różnych osób pozwalających je zidentyfikować za pomocą nazwiska albo innych środków, np. numeru telefonu lub informacji dotyczących ich warunków pracy i sposobów spędzania przez nie wolnego czasu stanowi „przetwarzanie danych osobowych (...)” w rozumieniu (...) dyrektywy 95/46”.
 - Powyższe wytyczne Grupy Roboczej ds. ochrony danych powołanej na mocy art. 29 oraz Wyrok C-101/2001 należy stosować do zapisów rozporządzenia 2016/679, które zastąpiło w porządku prawnym ww. dyrektywę 95/46.

- Wyrok WSA w Warszawie z 22.12.2022 r. II SA/Wa 981/22

Przepisy dyrektywy 2002/58/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 12 lipca 2002r. dotyczącej przetwarzania danych osobowych i ochrony prywatności w sektorze łączności elektronicznej (dyrektywa o prywatności i łączności elektronicznej) - Dz.U.UE. L. z 2002r. Nr 201, str. 37 ze zm. i ustawy Prawo telekomunikacyjne wskazują, że numer abonenta, będącego osobą fizyczną (lub znak identyfikujący abonenta), stanowi obok (a nie tylko łącznie z) nazwiska i imion oraz nazwy miejscowości i ulicy w miejscu zamieszkania - daną osobową tego abonenta, w stosunku do której - kierując się ochroną prawa do prywatności i poufności - pozostawiono mu decyzję o tym, czy chce by znalazła się w spisie abonentów.

- podobnie np. wyrok WSA w Warszawie z 22.12.2022 r. II SA/Wa 1265/22

- Prezes UODO:
 - Prezes UODO w wydawanych rozstrzygnięciach podkreślał, że w wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 3 lutego 2010 r. (sygn. akt II SA/Wa 1598/09) wskazano m.in. cyt.: „(...) W sieci nikt nie jest i nie może być anonimowy. Wprawdzie ustalenie tożsamości danej osoby może być utrudnione, jednak z uwagi na to, że każdy komputer zostawia w Internecie ślad – adres IP, za pomocą którego można ustalić komputer, z którego dokonano wpisu, stwarza to możliwość pośredniego ustalenia tożsamości osoby, która dokonała tego wpisu (...) uczestnik postępowania posiada informacje o dacie logowania, pseudonimach osób dokonujących tej czynności i treści dokonanych wpisów. W ocenie Sądu, powyższe informacje, zestawione z numerami IP umożliwiają jednoznaczne określenie tożsamości osób, które naruszyły dobra osobiste uczestnika postępowania. (...) żądane przez uczestnika postępowania adresy IP stanowią w niniejszej sprawie dane osobowe w rozumieniu art. 6 ust. 1 ustawy o ochronie danych osobowych, a nakazanie ich udostępnienia stanowi realizację dyspozycji ust. 2 tego przepisu, tzn. stwarza możliwość zidentyfikowania osoby, bądź osób, których tożsamość można określić pośrednio. (...) sam adres IP komputera nie wystarcza do wskazania osoby, która z niego korzystała, ale w zestawieniu z innymi informacjami pozwala przypuszczać, że jej tożsamość można ustalić. W ocenie Sądu, identyfikacja tej osoby nie musi być związana z nadmiernymi kosztami, czasem lub działaniami (...)”.
 - Trybunał Sprawiedliwości UE także wskazał w wydanym przez siebie wyroku, że **nawet jeśli jakiegokolwiek dodatkowe informacje nie znajdują się w posiadaniu jednego dostawcy to jeżeli ma on, nawet potencjalną, możliwość pozyskania dodatkowych informacji, które są w posiadaniu dostawcy Internetu, w takiej sytuacji dynamiczny adres IP stanowi dane osobowe** (Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 19 października 2016 r., C-582/14). Dodatkowo w Opinii 1/2010 (WP 169) z dnia 16 lutego 2010 r. wydawca uznawany jest za odrębnego administratora zbierającego dla własnych celów dane użytkowników w zakresie m.in. adresu IP, profilu użytkownika, lokalizacji. Podobnie jako odrębny administrator traktowany jest dostawca reklamy sieciowej, który określa samodzielnie cel w postaci monitorowania zachowań użytkowników odwiedzających daną witrynę.

- Prezes UODO:

Skoro zatem ID plików cookies będąc przypisanym do konkretnego urządzenia służy identyfikacji jego (unikalnego) użytkownika, to stanowi on dane osobowe. Do tego samego urządzenia przypisany jest także numer IP (jeśli jest on stały) lub numery IP (jeśli jest on zmienny). **Numer ten (IP) stanowi zatem informację o już zidentyfikowanej (w środowisku cyfrowym) osobie, tym właśnie konkretnym użytkowniku. Dlatego, w świetle art. 4 pkt 1 rozporządzenia 2016/679, zarówno numer IP (niezależnie czy jest zmienny, czy nie), jak i numer ID należy uznać w tej sprawie za dane osobowe.** Dodatkowo przemawia za tym możliwość, bez użycia nadmiernych środków, powiązania tych numerów przez Spółkę. Numery te więc jednoznacznie – w środowisku cyfrowym – identyfikowały osobę fizyczną stanowiąc dane osobowe w rozumieniu art. 4 pkt 1 rozporządzenia 2016/679.

- Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 11 lipca 2022 r. w sprawie o sygn. akt II SA/Wa 3993/21:

W ocenie, Sądu Prezes UODO nie wyjaśnił, na jakiej podstawie ustalił, że istnieje „uzasadnione prawdopodobieństwo zidentyfikowania” (Skarżącego) w powiązaniu z adresem IP oraz ID plików cookies. **Sąd wskazał przy tym, że organ nie ustalił charakteru adresu IP Skarżącego, tzn. czy był to adres przypisany na stałe czy był zmienny.** Zdaniem WSA organ nadzorczy nie rozważył też kwestii możliwości prawnych zwrócenia się przez Spółkę do właściwego organu w celu uzyskania od dostawcy dostępu do internetu informacji pozwalających – w połączeniu z adresem IP – na identyfikację Skarżącego.

W ocenie Sądu organ nadzorczy w przedmiotowej sprawie postrzega możliwość zidentyfikowania osoby fizycznej jedynie poprzez wskazanie jej imienia i nazwiska, a nie jako uczestnika postępowania w środowisku cyfrowym.

„(...) poza przypadkiem, gdy dostawca usług internetowych może stwierdzić z całkowitą pewnością, że dane dotyczą użytkowników niemożliwych do zidentyfikowania, musi on **ze względów bezpieczeństwa traktować wszystkie informacje związane z adresem IP jako dane osobowe.**”

(Grupa Robocza ds. Ochrony Danych powołana na mocy Art. 29, *Opinia 4/2007 w sprawie pojęcia danych osobowych*, przykład nr 15, s. 16-17.)

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ!